

- підприємств: [монографія] (Г.Ю. Кучерова, С.Я.Салита).-Запоріжжя: ЗНТЕІ, 2009.-297 с.
3. Нісфоян С.С. Місце підприємств машинобудівної галузі в економіці країни /С.С.Нісфоян// Економічний простір: зб.наук.праць.-Дніпропетровськ:ПД АБА, 2012.-№ 67.-С. 139-148.
 4. Нісфоян С.С. Стан машинобудівного комплексу регіону /С.С.Нісфоян, В.Г.Соболев// Бізнес Інформ.-2012.-№ 11.-С.104-107.
 5. Сухотерина М.Н. Производственный потенциал машиностроительного предприятия как объект мониторинга в условиях рыночной экономики /М.Н. Сухотерина// Вопросы управления.-Екатеринбург: 2013.-№ 1(3).-С. 190-195.
 6. Шатуров О.О. Потенціал виробничо-господарської діяльності машинобудівних підприємств / О.О. Шатуров// Інвестиції: практика та досвід.-2009.-№ 18.-С. 44-51.

УДК 338.43(477.72)

Самайчук С.І., Сілецька Н.В.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. Аграрний сектор економіки України традиційно вважається одним з основних сегментів розвитку вітчизняної національної економіки. Від його розвитку залежать продовольча безпека, економічне зростання та позиція держави на світовому ринку аграрної продукції. Україна володіє сприятливими кліматичними умовами і якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми сталого розвитку сільського господарства завжди були в полі зору вітчизняних вчених-економістів. Важливий внесок щодо їх вирішення, а також дослідження тенденцій розвитку на сучасному етапі зробили В.Г.Андрійчук, В.І.Бойко, П.І.Гайдуцький, А.С.Даниленко, М.Я.Дем'яненко, В.В.Зіновчук, М.Г.Лобаса, М.Й.Малік, В.Я.Месель-Веселяк, О.М.Онищенко, П.Т.Саблук, П.П.Руснак, О.М.Шпичак, В.В.Юрчишин та багато інших вчених. Проведені ними наукові дослідження стали підґрунтям для здійснення аграрних трансформацій та формування сталого розвитку сільського господарства. Однак складність і багатогранність питань, пов'язаних з їх реалізацією на практиці, зумовлюють необхідність проведення подальших наукових досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз основних тенденцій розвитку діяльності сільськогосподарських підприємств в Херсонській області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Базовою складовою Херсонської області є аграрний сектор, який формує продовольчу безпеку та створює соціально-економічні умови для розвитку сільських територій. Загальна площа сільськогосподарських угідь Херсонської області станом на 1 січня 2016 р. становила 1969,4 тис. га., кількість наявного населення - 1062,4 тис. осіб, з них у міських поселеннях – 650,5 тис. осіб (61,2%), у сільській місцевості – 411,9 тис. осіб (38,8%).

Природно-кліматичні умови Херсонської області сприятливі для розвитку всіх галузей агропромислового комплексу. Основним напрямком виробничої спеціалізації регіону являється рослинницький. У загальній частці валової продукції сільського господарства виробництво продукції рослинництва у 2015 р. займало 78,6%, тоді як виробництво продукції тваринництва лише 21,4% (табл. 1).

Динаміка виробництва валової продукції сільського господарства Херсонської області (у постійних цінах 2010 р., млн. грн.)

Продукція	Роки						2015 р. у % до 2000 р.
	2000	2005	2010	2013	2014	2015	
Продукція сільського господарства	5550,0	6435,2	8142,3	9811,1	10315,4	10836,1	195,2
Продукція рослинництва	3762,5	4644,1	6327,1	7490,8	7729,5	8520,2	226,5
• Зернові культури	1299,4	1584,2	1591,3	1798,1	2247,1	2714,0	208,9
Технічні культури	468,8	1222,0	2004,4	2020,2	1759,5	2351,2	у 5,0 р.
Картопля, овочі та баштанні	1430,3	1440,0	2261,5	3050,6	3301,3	3240,5	226,6
• Плодовоягідні та виноград	395,0	322,0	279,9	439,8	387,0	309,9	78,5
Кормові культури	108,3	81,3	123,3	85,4	89,6	106,0	97,9
Інша продукція та зміна обсягів незавершеного виробництва	60,7	-5,4	66,7	96,7	-55,0	-201,4	-
Продукція тваринництва	1787,5	1791,1	1815,2	2320,3	2585,9	2315,9	129,6
Худоба і птиця	840,1	900,9	784,6	932,7	941,1	784,1	93,3
Молоко	727,5	657,3	768,0	775,5	760,5	753,4	103,6
Яйця	150,2	132,6	203,5	559,0	840,2	734,2	у 4,9 р.
Вовна	1,8	1,8	0,7	0,6	0,6	0,5	27,8
Інша продукція	67,9	98,5	58,4	52,5	43,5	43,7	64,4

Джерело: [3]

Дані таблиці 1 свідчать, що протягом досліджуваних років спостерігалось поступове нарощування обсягів виробництва валової продукції сільського господарства. Так, у 2015 р. порівняно з 2000 р. продукція сільського господарства у постійних цінах 2010 р. зросла на 95,2%. Особливо швидкими темпами збільшувався обсяг виробництва продукції рослинництва. За вказаний період часу це збільшення становило майже 2,3 рази, тоді як виробництво продукції тваринництва за аналогічний період збільшилось лише на 29,5%. Такі зміни в першу чергу були обумовлені тим, що в рослинницькій галузі значно збільшились обсяги виробництва таких культур як: технічних – у 5 разів, зернових, картоплі та овоче-баштанних культур більше ніж у 2 рази, тоді як по плодово-ягідних культурах і винограду відбулось зменшення на 21,5%, а по кормових культурах – на 2,1%. В тваринництві суттєво збільшилось лише виробництво яєць – у 4,9 рази та молока на 3,6%. Виробництво ж худоби і птиці скоротилось на 6,7%, а вовни – у 3,6 рази.

Трансформація економічних умов та організаційно-правового поля в аграрних відносинах у державі й регіоні спричинила зміну в «співвідношенні сил» між різними формами організації і власності у сільськогосподарській сфері Херсонської області. Нині суттєва роль у регіональному сільськогосподарському виробництві належить господарствам населення (табл.2).

Таблиця 2

Частка господарств населення у виробництві продукції сільського господарства Херсонської області, %

	Роки					
	2000	2005	2010	2013	2014	2015
Продукція сільського господарства	52,3	59,8	55,4	53,2	50,8	47,0
Продукція рослинництва	38,2	48,8	48,7	50,2	49,5	44,7
Зернові культури	15,5	41,3	39,1	44,0	45,8	39,2
Соняшник	13,6	40,7	36,1	21,1	13,2	15,4
Картопля	99,2	97,9	93,4	92,7	92,3	92,3
Овочі	61,3	69,1	67,8	70,7	64,1	67,1
Плоди та ягоди	79,3	67,7	51,7	67,1	66,4	53,5
Виноград	16,6	15,9	26,3	34,3	30,2	13,8
Продукція тваринництва	82,1	88,5	79,1	63,0	54,8	55,3
М'ясо (у живій вазі)	73,0	89,4	82,7	81,4	74,1	64,0
Молоко	69,2	92,1	91,5	88,8	87,1	86,8
Яйця	73,5	68,6	40,5	16,1	10,8	12,1
Вовна	20,7	37,1	51,5	57,6	55,6	56,1

Джерело: [3]

Сільськогосподарськими підприємствами області у 2015 р. було збережено провідні позиції лише у виробництві зернових культур (60,8%), соняшнику (84,6%) і винограду (86,2%). Виробничий профіль присадибних господарств визначають вирощування картоплі (92,3%), овочів (67,1%) і плодово-ягідних насаджень (53,5%). Виробництво молока і м'яса також перемістилося в селянські домогосподарства, частка яких у продукції сільського господарства області становить 86,8% і 64,0% відповідно.

Протягом 2000-2015 рр. в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області відбувся перерозподіл ріллі між посівними площами сільськогосподарських культур (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка посівних площ, урожайності і валового збору основних сільськогосподарських культур в Херсонській області

Культури	Роки						2015р. у % до 2000р.
	2000	2005	2010	2013	2014	2015	
Зібрана площа, тис. га							
Зернові та зернобобові	677,7	695,5	685,3	759,8	761,0	780,5	115,2
Соняшник	177,6	280,9	294,1	296,1	312,4	300,6	169,3
Картопля	22,8	21,6	24,1	27,2	24,8	23,6	103,5
Овочі	36,0	37,9	43,4	42,7	44,4	41,5	115,3
Плоди та ягоди	9,8	7,7	7,9	7,9	7,8	7,6	77,6
Виноград	5,4	5,5	4,5	5,6	5,1	4,8	88,9
Урожайність, ц/га							
Зернові та зернобобові	17,2	22,1	22,1	22,2	28,3	33,6	195,3
Соняшник	8,7	10,3	12,3	12,1	8,7	16,2	186,2
Картопля	129,0	96,0	104,0	100,0	112,0	121,0	93,8
Овочі	117,0	139,0	194,0	272,0	289,0	301,0	257,3
Плоди та ягоди	66,9	76,7	74,5	103,5	96,6	85,2	127,4

Виноград	49,2	65,4	65,3	111,4	105,7	77,2	156,9
Валовий збір, тис. т							
Зернові та зернобобові	1166,3	1539,3	1514,8	1686,4	2156,2	2621,9	224,8
Соняшник	154,8	288,6	360,5	356,9	272,3	486,5	314,3
Картопля	295,2	206,8	249,6	272,5	278,7	287,2	97,3
Овочі	421,5	526,1	841,5	1161,2	1282,3	1251,5	296,9
Плоди та ягоди	65,3	58,8	58,8	82,1	75,2	64,7	99,1
Виноград	26,3	36,1	29,3	62,6	54,0	36,9	140,3

Джерело: [3]

Зібрана площа під зерновими та зернобобовими в 2015 р. збільшилася на 15,2% і становила 780,5 тис. га. Найбільш швидкими темпами відбувалося збільшення посівних площ під соняшником, а саме у 2015 р. під даною культурою було засіяно 300,6 тис. га., що на 69,3% більше порівняно з 2000 р. Площа під овочами відкритого ґрунту зросла на 15,3%, а під картоплею – на 3,5%. Суттєво скоротилися площі під плодово-ягідними насадженнями і виноградом. Площа під плодово-ягідними культурами у звітному році зменшилася порівняно з 2000 р. на 22,4% і становила 7,6 тис. га. а площа виноградних насаджень зменшилася на 11,1%.

Аналогічні зміни показників притаманні і валовому збору основних видів продукції рослинництва. Так, у 2015 р. обсяг виробництва зернових та зернобобових культур становив 2621,9 тис. т, що у 2,2 рази більше показника 2000 р. Ще більшою мірою відбулося збільшення валового збору соняшника, а саме у 3,1 рази. Виробництво овочів збільшилося майже у 3 рази, а винограду – на 40,3%. Виробництво картоплі зменшилося порівняно з 2000 р. на 2,7%, плодів та ягід – на 0,9%.

За досліджуваний період склалася чітка тенденція до збільшення врожайності майже всіх основних сільськогосподарських культур. Урожайність овочів в 2015 р. в порівнянні з 2000 р. збільшилась більше ніж у 2,5 рази, зернових та зернобобових культур – майже у 2 рази, соняшника – на 86,2 %, винограду – на 56,9%, плодів та ягід – на 27,4%, а урожайність картоплі скоротилась на 6,8%.

Спад виробництва продукції тваринницької галузі в Херсонській області обумовлений суттєвими змінами, які відбулися в структурі поголів'я худоби та птиці всіх категорій господарств за досліджуваний період (табл. 4). Так, у 2015 р. поголів'я великої рогатої худоби порівняно з 2000 р. скоротилося на 129,6 тис. голів, або в 2,2 рази, в тому числі корів – на 52,6 тис. голів, або в 1,7 рази, свиней – на 62,4 тис. голів, або на 27,3%, овець та кіз – на 39,3 тис. голів, або в 1,8 рази.

Таблиця 4

Динаміка поголів'я худоби та птиці в Херсонській області на кінець року, тис. голів

Показники	Роки						2015р. у % до 2000р.
	2000	2005	2010	2013	2014	2015	
Велика рогата худоба	237,0	199,7	122,1	121,6	114,2	107,4	45,3
у т. ч. корови	122,5	100,8	78,7	72,1	71,5	69,9	57,1
Свині	228,4	174,1	205,5	185,4	179,5	166,0	72,7
Вівці та кози	89,4	75,0	63,3	54,7	52,5	50,1	56,0
Птиця	3504,4	2702,1	3890,2	11065,9	12583,5	8200,2	234,0

Джерело: [3]

Проте, поруч із занепадом скотарства, свинарства та вівчарства в сучасних умовах в нашій державі через економічну привабливість процвітає птахівництво [1]. Так протягом 2000-2015 рр. поголів'я птиці в Херсонській області збільшилося з 3504,4 тис. голів в 2000 р. до 8200,2 тис. голів в 2015 р., або у 2,3 рази.

Скорочення поголів'я худоби призвело до зниження обсягів виробництва продукції тваринництва (табл. 5).

Таблиця 5
Виробництво основних видів продукції тваринництва в Херсонській області

Вид продукції	Роки						2015р. у % до 2000р.
	2000	2005	2010	2013	2014	2015	
М'ясо (у забійній масі), тис. т	55,5	39,5	41,6	44,1	48,6	48,9	88,1
у т. ч. яловичина і телятина	25,0	17,9	17,1	15,3	16,2	15,4	61,6
свинина	23,9	16,3	20,3	23,8	23,9	22,0	92,1
м'ясо птиці	5,4	4,3	3,3	4,2	7,7	10,8	200,0
Молоко, тис. т	320,1	357,5	305,9	308,8	302,9	300,0	93,7
Яйця, млн. шт.	189,8	249,9	437,3	1201,2	1805,5	1577,8	у 8,3 р.
Вовна, т	270,0	143,0	183,0	144,0	144,0	132,0	48,9

Джерело: [3]

Як свідчать дані табл. 5, загальне виробництво м'яса (у забійній масі) в 2015 р. порівняно з 2000 р. скоротилося на 6,6 тис. т, або на 11,9%, у тому числі виробництво яловичини скоротилося на 9,6 тис. т, або на 38,4%, свинини – на 1,9 тис. т, або на 7,9%. Через значний спад поголів'я корів виробництво молока за цей період зменшилося на 20,1 тис. т. або на 6,3%. Більше ніж у 5,5 разів скоротилося виробництво вовни. Позитивним є нарощування виробництва продукції птахівництва. Протягом 2000-2015 рр. виробництво м'яса птиці зросло на 5,4 тис. т. або у 2 рази, виробництво яєць – на 1388 млн. шт., або у 8,3 рази. Збільшення виробництва продукції птахівництва пов'язане з більш швидкою окупністю витрат порівняно з іншими галузями тваринництва.

Кризові явища, що супроводжують розвиток сільського господарства країни, зокрема різке скорочення поголів'я худоби, зменшення обсягів виробництва окремих видів продукції, недосконалість механізмів ціноутворення на сільськогосподарську продукцію, неналежна державна підтримка аграрного сектору негативно позначилася на фінансових результатах діяльності сільськогосподарських підприємств.

Основними показниками ефективності діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, які характеризують інтенсивність їх роботи та успішну життєдіяльність в умовах ринку, є прибуток і прибутковість (рентабельність). Показники рентабельності детальніше, ніж прибуток, характеризують кінцеві результати господарювання, тому що їх величина показує співвідношення ефекту з наявними або використаними ресурсами. Саме тому проблема підвищення рентабельності як показника економічної ефективності аграрного виробництва, на сучасному етапі його розвитку, набуває принципового значення в контексті фінансово-економічної кризи в державі, що останнім часом дедалі прогресивніше проявляє свій вплив на виробничо-економічну діяльність сільськогосподарських товаровиробників [2].

Так, показники рівня рентабельності продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області протягом 2000-2015 рр. були стабільно прибутковими, за винятком 2005 р., коли рівень рентабельності овочів

відкритого ґрунту був від'ємним і становив -5,1%, та неврожайних 2005 і 2013 рр., коли від реалізації зерна сільськогосподарські підприємства області отримали збиток в розмірі 11097 тис. грн. і 69829 тис. грн. відповідно.

Таблиця 6

Рівень рентабельності виробництва основних видів продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах Херсонської області, %

Вид продукції	Роки						2015 р. у в.п. до 2000 р., (+,-)
	2000	2005	2010	2013	2014	2015	
Зернові та зернобобові	32,2	-4,3	2,5	-7,3	19,8	46,9	+14,7
Насіння соняшнику	22,1	16,4	68,0	16,4	22,8	84,1	+62,0
Картопля	5,5	38,6	23,0	43,2	51,0	16,9	+11,4
Овочі відкритого ґрунту	-5,1	2,0	12,6	8,3	18,0	41,2	+46,3
Плоди	11,1	33,5	40,2	5,3	31,4	32,0	+20,9
Виноград	97,9	23,4	10,6	110,4	108,9	251,6	+153,7
ВРХ на м'ясо	-56,9	-31,9	-46,6	-55,2	-52,0	-27,1	+29,8
Свині на м'ясо	-58,8	26,9	-7,5	3,3	16,9	12,9	+71,7
Вівці та кози на м'ясо	-55,2	-14,0	-37,8	-55,9	-58,0	-44,9	+10,3
Птиця на м'ясо	-38,2	-15,4	-69,5	-39,9	-42,3	-4,5	+33,7
Молоко	-32,8	28,0	25,5	19,1	17,2	14,4	+47,2
Яйця курячі	1,7	11,0	27,6	70,7	55,2	56,0	+54,3
Вовна	-82,2	-63,0	-85,8	-68,8	-84,1	-68,6	+13,6

Джерело: [3]

У галузі тваринництва протягом всього досліджуваного періоду, за всіма видами продукції, крім яєць та по деяких роках м'яса свиней і молока. спостерігалась суцільна збитковість. Такий стан віддзеркалює кризову ситуацію усього тваринництва області. Саме тому необхідно продовжувати роботу для стабілізації та нарощування виробництва в цій галузі.

Висновки. У результаті проведених досліджень можна зробити висновок, що в Херсонській області протягом 2000-2015 рр. високими темпами зростає продукція рослинництва, натомість продукція тваринництва знаходиться у кризовому стані. Підвищити ефективність та конкурентоспроможність тваринницької продукції можна за рахунок впровадження високих технологій виробництва, переробки, зберігання і транспортування. Тому, з боку держави необхідно частково фінансувати розроблені проекти, які спрямовані на покращання якості та підвищення конкурентоспроможності тваринницької продукції.

Анотація. У статті досліджено тенденції розвитку сільського господарства Херсонської області. Проаналізовано стан виробництва продукції рослинництва і тваринництва. Визначено основні проблеми, що стоять на заваді розвитку галузі тваринництва та можливі шляхи їх подолання.

Ключові слова: сільське господарство, рослинництво, тваринництво, валова продукція, урожайність, продуктивність, рентабельність, ефективність.

Аннотация. В статье исследованы тенденции развития сельского хозяйства Херсонской области. Проанализировано состояние производства продукции растениеводства и животноводства. Определены основные проблемы, которые мешают

розвитку отрасли животноводства и возможные пути их преодоления.

Ключевые слова: сельское хозяйство, растениеводство, животноводство, валовая продукция, урожайность, производительность, рентабельность, эффективность.

Summary. The article explores the trends of the development of agriculture in Kherson region. It analyses the state of crop production and livestock. The main problems that hinder the development of the livestock industry and possible ways to overcome them are defined.

Keywords: agriculture, crops, livestock, gross output, productivity, efficiency, profitability, efficiency.

Бібліографічний список використаної літератури

1. Лупенко Ю.О. Развитие аграрного сектора экономики Украины: прогнозы та перспективи / Ю.О. Лупенко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка». – 2015. - Вип. 2(4). – Ч. 2. – С. 30-34.
2. Морозова Г.С. Сучасні тенденції розвитку сільського господарства України / Г.С. Морозова // Агросвіт. - 2013. - №21. – С. 3-9.
3. Статистичний щорічник Херсонської області за 2015 рік / За ред. В.А. Вознюка. – Херсон: Головне управління статистики у Херсонській області. 2016. – 488 с.

УДК 330.341.1

Прохорчук С.В.

ІННОВАЦІЙНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

Постановка проблеми. Ми живемо в постійно мінливому світі, а темп змін з року в рік зростає. Турбулентність навколишнього людини зовнішнього середовища стала невід'ємним атрибутом його життєдіяльності. І від того, як людина реагує на зміни, що посилюються, залежить його виживання та розвиток. Більшою мірою це відноситься до діяльності сучасних ринкових суб'єктів, яких вплив зовнішнього середовища спонукає шукати нові шляхи і засоби завоювання та утримання споживачів.

Сьогодні ні в кого не викликає сумніву той факт, що безперервне впровадження нововведень - єдиний спосіб підтримки високих темпів розвитку організації і рівня прибутковості. Питання про розробку нових продуктів та інновації є одним з визначальних моментів стратегічного плану організації. Реалізація інноваційних стратегій потребує фундаментальних змін в організаційній структурі, маркетингової орієнтації та філософії організації. Мало знати теорію маркетингу і процеси світової економіки, потрібен новий стратегічний підхід і «проривні» методи. Адже сам по собі маркетинг інновацій - це основа дослідження ринку і пошук конкурентної стратегії компанії.

Аналіз останніх публікацій. Питанням вивчення та узагальнення досвіду застосування інноваційного маркетингу, присвячені наукові розробки відомих українських і зарубіжних учених як: І.Ансофф, Г.Ассель, Дж.Вествуд, Є.П.Голубков, П.Р.Диксон, В.Кондратьєв, Ф.Котлер, В.Г.Мединський, К.Менгер, Г.Менш, М.Портер, Е.О.Уткін, Р.А.Фатхутдінов, К.Фрімен, Ф.Хайек, Й.Шумпетер, А.Г.Войчак, Т.Є.Воронкова, А.П.Гречан, Т.П.Данько, В.Я.Кардаш, М.П.Денисенко, М.М.Єрмошенко, Н.В.Куденко, А.І.Кредісов, С.М.Ілляшенко, Т.С.Максимова, В.Л.Пилушенко, І.В.Семеняк, А.О.Старостіна, І.Л.Решетнікова, В.Тарасович, А.М.Алимов, Н.П.Гончарова, В.Я.Кардаш, П.Г.Перерва, А.Б.Титов, Н.І. Чухрай, Н.В.Кузнецова та ін. Однак, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, слід зазначити про недостатнє висвітлення питань вивчення досвіду застосування інструментів інноваційного маркетингу, як запоруки розвитку сучасного бізнесу, що і зумовлює актуальність та необхідність даного дослідження.